

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MAŁGORZATA MOTYLOW

KGP.410.001.06.2023

Pan Tomasz Chróstny
Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
pl. Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 **Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 53-Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

W treści wystąpienia pokontrolnego NIK wyłączyła jawność informacji ustawowo chronionych, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa i/bądź dobra osobiste, na podstawie art. 5 ust. 2 *ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 *ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233) oraz art. 43 *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360) w interesie przedsiębiorcy lub podmiotu, których dotyczą zawarte w wystąpieniu pokontrolnym informacje, poprzez ich anonimizację i zastąpienie oznaczeniem „[...]”.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
nik@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ¹ , pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Tomasz Chróstny, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów od dnia 27 stycznia 2020 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 <i>ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Rafał Szymański, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP. 410.001.06.2023, z dnia 18 stycznia 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 53-Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
Zakres kontroli	

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*³.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analiza realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontrola prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 53-UOKiK w trakcie roku budżetowego,
- kontrola prawidłowości dokonanych blokad,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków,

¹ Dalej: Urząd lub UOKiK.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm. dalej: *ufp*.

- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- kontrola wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- analiza stanu zobowiązań,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 53-Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W wyniku kontroli zrealizowanych wydatków budżetu państwa nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Zostały one poniesione zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w *ufp* i zgodnie z obowiązującym prawem.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania UOKiK za 2022 r. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań. Zostały one sporządzone terminowo oraz stosownie do przepisów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁵.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe⁷

Opis stanu faktycznego

W *ustawie budżetowej na rok 2022*⁸ ustalono dochody w części 53-UOKiK w wysokości 31 652,0 tys. zł. Dochody zostały wykonane w wysokości 117 615,7 tys. zł (371,6% planu po zmianach), wobec (-) 100 642,3 tys. zł w 2021 r. Łączne dochody w 2021 r. były ujemne, ponieważ kwota wpłaconych dochodów

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. poz.144), rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. poz. 2396, ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1731).

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ W części 53-UOKiK nie przewidziano i nie wykonano dochodów budżetu środków europejskich.

⁸ *Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r.* (Dz. U. z 2022 r. poz. 270). Dalej: *ustawa budżetowa*.

(156 214,2 tys. zł) była niższa niż kwota dokonanych zwrotów kar, do których zobowiązany był Prezes UOKiK (228 470,6 tys. zł)⁹.

Analiza dochodów budżetowych osiągniętych w 2022 r. w porównaniu z 2021 r. wykazała ich wzrost o 216,8% (117 615,7 tys. wobec (-) 100 642,3 tys. zł). W 2022 r. został wykonany plan dochodów określony w ustawie budżetowej (osiągnięto 371,5% z zaplanowanych dochodów w wysokości 32 652,0 tys. zł).

Głównym źródłem dochodów w 2022 r w części 53-UOKiK były wpływy z tytułu wpłaconych kar pieniężnych nałożonych na podmioty decyzjami Prezesa UOKiK¹⁰, które wyniosły 117 005,0 tys. zł (do istotniejszych źródeł dochodów należały także m.in. wpływy z różnych dochodów (§ 0970) – 230 tys. zł, wpływy z różnych opłat (§ 0690) – 74,0 tys. zł oraz wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat – 71,0 tys. zł. Według wyjaśnień¹¹ wyższa niż zaplanowano realizacja dochodów w części 53-UOKiK w 2022 r. wynika ze specyfiki głównego źródła dochodów Urzędu. Określone w ustawie na 2022 r. dochody w części 53-UOKiK zaplanowano w wysokości 31 652 tys. zł, dochody zostały wykonane w kwocie 117 615,7 tys. zł, tj. 371,6% planu. Wysokość zaplanowanej kwoty dochodów w zakresie kar pieniężnych (główne źródło dochodów) została ustalona na podstawie wydanych i nieuregulowanych decyzji oraz prognoz, gdyż nie ma możliwości precyzyjnego oszacowania wpływów w kolejnym roku budżetowym. Składa się na to kilka czynników, m. in.:

- ilości i wysokości kar pieniężnych, które zostaną nałożone w danym roku nie da się zaplanować;
- urząd nie ma wiedzy czy dana kara zostanie zapłacona w terminie i czy w ogóle zostanie uregulowana;
- urząd nie ma wpływu (ani wiedzy) na terminy zakończenia spraw sądowych toczących się przeciwko UOKiK (odwołania), terminy ogłoszenia wyroków i treść tych wyroków (zmniejszenie wysokości kary, jej utrzymanie lub uznanie za niezasadną);
- urząd nie decyduje o zawieszeniu postępowań, co ma wpływ na planowanie i realizację dochodów.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. pozostałe do zapłaty należności¹² wyniosły 68 780,0 tys. zł, zaległości netto wyniosły 68 651 tys. zł i były wyższe o 8 101 tys. zł w stosunku do roku 2021. Przyczyną zwiększenia zaległości netto na dzień 31 grudnia

⁹ Ujemne wykonanie dochodów w 2021 r. wynika z dokonania zwrotu 5 kar pieniężnych na łączną kwotę 228 471 tys. zł następującym spółkom: Grupa Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach, Cemex Polska sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, Dyckerhoff Polska sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówce-Nowiny, Cementownia Warta SA z siedzibą w Trębaczewie, Cementownia Odra S.A. z siedzibą w Opolu. Po wyroku SA z dnia 27 marca 2018 r. dotyczącym decyzji DOK-7/2009 podmioty wpłaciły kary. Na skutek wyroku SN z dnia 29 lipca 2020 r., wpłacone kary stały się nienależne i zostały zwrócone w dniu 7 stycznia 2021 r. W 2022 roku, w związku z wyrokiem NSA z dnia 19 listopada 2021 r., sygn. akt II GSK 1645/21 oddalającego skargę kasacyjną Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dnia 25 marca 2022 r. na rzecz MGI Polska sp. z o.o. zostały zwrócone kary pieniężne w łącznej wysokości 15 000,00 zł, koszty upomnienia w wysokości 11,60 zł oraz naliczone odsetki na dzień zwrotu w wysokości 1 980,00 zł.

¹⁰ Zaewidencjonowane w § 0580 – *Wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych.*

¹¹ Wyjaśnienia Głównej Księgowej UOKiK z dnia 16 marca 2023 r., znak BF-3.0910.1.2023.

¹² Należności są księgowane na koncie pozabilansowym, dopiero w momencie uprawomocnienia się decyzji lub gdy staje się ona ostateczna ujmowana jest na koncie bilansowym. Należności pozostałe do zapłaty oraz zaległości netto są wykazywane w sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27).

2022 r. było nałożenie kar pieniężnych w 2022 r. w końcu roku i brak wpłat od zobowiązanych podmiotów¹³.

W 2022 r. nie wystąpiły przypadki naliczenia odsetek od nieterminowych płatności.
(akta kontroli: str. 3, 10-14, 32-45)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki budżetu państwa¹⁴

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z *ustawą budżetową* limit wydatków budżetowych w części 53-UOKiK został ustalony w kwocie 117 459,0 tys. zł.

Na podstawie 15 decyzji Ministra Finansów, budżet dysponenta został zwiększony w ciągu roku o środki z rezerw celowych¹⁵. W wyniku ww. zmian limit wydatków budżetowych został zwiększony łącznie o 9 748,0 tys. zł oraz został zwiększony na podstawie decyzji Ministra Finansów w ramach Programu Pomocy Technicznej dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 o kwotę 250,0 tys. zł na szkolenia pracowników w 2022 r., a następnie zmniejszony decyzją MF¹⁶ o kwotę 127,5 tys. zł do wysokości 127 329,5 tys. zł.

W 2022 r. wydatki ogółem wyniosły 125 544,9 tys. zł¹⁷, tj. 98,6% planu po zmianach. W porównaniu z 2021 r. (120 655,9 tys. zł) wydatki były wyższe o 4 889,0 tys. zł, tj. o 4,0%.

Główne powody zwiększenia wydatków dysponenta części 53-UOKiK w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. wynikały ze wzrostu wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz ZFŚS (ustawowy wzrost planów o 4,3% w stosunku do 2021 r.), a także wydatków na podróże krajowe i zagraniczne.

W strukturze wydatków według grup ekonomicznych największą pozycję stanowiły wydatki bieżące jednostek budżetowych (108 558,9 tys. zł), tj. 85,0% łącznych wydatków, a następnie wydatki majątkowe (10 049,0 tys. zł) – 7,9%, współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej¹⁸ (4 954,9 tys. zł) – 3,9%, dotacje (1 600,0 tys. zł) – 1,3% oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych – 0,3% (382,0 tys. zł).

Prezes UOKiK udzielił podmiotom (organizacjom pozarządowym) dotacji na łączną kwotę 1 600,0 tys. zł, tj. w wysokości wynikającej z planu finansowego. Kwota dotacji została wykorzystana przez beneficjentów w 100%.

Wydatki ze środków na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE wyniosły łącznie 4 954,9 tys. zł (tj. 93,9% planu), z tego na: Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020 – 134,5 tys. zł (100% planu), działalność Europejskiego Centrum Konsumentckiego Polska – 1 023,2 tys. zł (93,4% planu), realizację projektu *Artificial Intelligence for Consumer Protection Empowerment* (sztuczna inteligencja) – 1 467,6 tys. zł (94,4% planu) oraz Pomoc Techniczną dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 – 2 329,6 tys. zł (93,6% planu).

¹³ Osiem podmiotów: [...].

¹⁴ W części 53-UOKiK nie przewidziano i nie wykonano wydatków z budżetu środków europejskich.

¹⁵ Dysponent części 53-UOKiK w 2021 r. nie korzystał ze środków z rezerwy ogólnej.

¹⁶ MF/BP4.4142.16.6.2022 RC z 22 grudnia 2022 r.

¹⁷ Nie było wydatków niewygasających

¹⁸ Dalej: UE.

W ramach wydatków majątkowych na 2022 r. zaplanowano (po zmianach) 11 zadań w kwocie 10 334,3,0 tys. zł.

W 2022 r. zrealizowano w pełni dziewięć zadań o wartości łącznej 10 049,0 tys. zł – tj. 97,2% planu.

W 2022 r. sfinansowane zostały:

1. Dobudowa biegu schodowego, który połączy parter i I piętro budynku Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w części CKS/Wejście „A” za kwotę 2 212,6 tys. zł,
2. Modernizacja systemu bezpieczeństwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej w siedzibie UOKiK za kwotę 200,7 tys. zł,
3. Rozbudowa systemu kontroli dostępu za kwotę 3,7 tys. zł,
4. Modernizacja sieci LAN za kwotę 666,4 tys. zł,
5. Zakup maszyn i urządzeń za kwotę 12,8 tys. zł,
6. Zakup sprzętu informatycznego oraz oprogramowania za kwotę 4 874,8, tys. zł,
7. Zakup kompensatora mocy biernej za kwotę 18,0 tys. zł,
8. Zakup, montaż i integracja depozytorów kluczy za kwotę 55,2 tys. zł,
9. Zakup sprzętu laboratoryjnego za kwotę 2 004,8 tys. zł,

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w łącznej wysokości 4 483,8 tys. zł (3,6% wydatków ogółem).

Próba została wylosowana metodą monetarną¹⁹. W próbie tej: wydatki bieżące wyniosły 687,1 tys. zł, tj. 0,5% wydatków ogółem (0,6% wszystkich wydatków bieżących), a wydatki majątkowe 3 796,7 tys. zł (3% wydatków Urzędu oraz 37,8% wydatków majątkowych). W zbadanej próbie nie stwierdzono wydatków dokonanych niezgodnie z obowiązującymi przepisami, niegospodarnych lub niesłużących realizacji celów jednostki.

Wydatki z wylosowanej próby zostały także poddane ocenie pod kątem prawidłowości stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*²⁰ oraz wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień publicznych²¹. UOKiK prawidłowo wywiązał się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień w 2022 r. oraz przekazania Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych (UZP) do 1 marca 2023 r. sprawozdania o udzielonych w 2022 r. zamówieniach.

Na podstawie wybranego w sposób celowy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup i dostawę urządzeń laboratoryjnych dla Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (za kwotę 2 004,8 tys. zł) stwierdzono, że:

- działania UOKiK były zgodne z *upzp* oraz wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych;
- prawidłowo stosowano zasadę zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców;
- realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji

¹⁹ Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

²⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm. Dalej: *upzp*.

²¹ Zarządzenie nr 66/2020 Dyrektora Generalnego z 30 grudnia 2020 r. *zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu dokonywania wydatków ze środków publicznych i udzielania zamówień publicznych*, a także Zarządzenie nr 21/2021 Dyrektora Generalnego z 31 maja 2021 r. *w sprawie trybu postępowania w zakresie dokonywania wydatków ze środków publicznych i udzielania zamówień publicznych*.

i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów;

- poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli str. 4-9, 24-30, 55-57)

Środki z rezerw celowych w 2022 r. zostały wykorzystane w wysokości 9 250,1 tys. zł (tj. 100% z przyznanych środków z uwzględnieniem blokad w wysokości 494,0 tys. zł).

Z rezerw celowych sfinansowano w 2022 r.: dodatki do wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników UOKiK, wynagrodzenia (wraz z pochodnymi), przeznaczono środki na realizację projektu *Sztuczna inteligencja dla wzmocnienia ochrony konsumentów*, wydatki związane z działaniem *Sieci Europejskich Centrów Konsumentkich ECC Net*, wydatki na projekt *Armenia – pokój, sprawiedliwość i silne instytucje*, wydatki na projekt *Mołdawia – wsparcie instytucjonalne mołdawskiej Agencji ds. Ochrony Konsumenta i Nadzoru Rynku we wzmocnieniu systemów nadzoru rynku, kontroli jakości paliw i ochrony konsumentów*, na zakup sprzętu informatycznego oraz oprogramowania w ramach informatyki śledczej oraz zakup sprzętu laboratoryjnego dla laboratorium w Bydgoszczy, łącznie 4 754,3 tys. zł, (w tym wydatki majątkowe 3 914,4 tys. zł).

W grudniu 2022 r. Prezes UOKiK podjął na podstawie art. 177 ust.3 pkt 2 i art. 177 ust. 1 pkt 2²² oraz pkt 3²³ *ufp* 11 decyzji o blokowaniu planowanych wydatków na łączną kwotę 1 300,1 tys. zł²⁴. Nie stwierdzono zwłoki w podejmowaniu przez dysponenta części decyzji o blokowaniu wydatków.

O decyzjach podjętych przez Prezesa UOKiK w sprawie blokowania planowanych wydatków niezwłocznie²⁵ poinformowany został Minister Finansów. Decyzje o blokowaniu związane były głównie z:

- realizacją Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020. W związku z pojawieniem się opóźnień w realizacji projektu skutkujących brakiem możliwości wydatkowania środków planowanych na 2022 r. W pierwszym postępowaniu nie udało się wyłonić wykonawców z uwagi na wartość złożonych ofert, przekraczającą dostępny budżet projektu. W kolejnym postępowaniu został wyłoniony wykonawca jednak umowa nie została podpisana ze względu na czas realizacji zadania. Termin odbioru oraz płatność nie byłaby możliwa w roku 2022. Niewykorzystane środki powstały również w ramach pochodnych od wynagrodzeń i PPK, na skutek zwolnień lekarskich, urlopów związanych z rodzicielstwem oraz przekroczeń podstawy składek ZUS;
- niepełnym wykonaniem wydatków przeznaczonych na zakup sprzętu laboratoryjnego dla Laboratorium Delegatury UOKiK w Bydgoszczy. Niewykorzystane środki w ramach wydatków inwestycyjnych powstały w wyniku niezrealizowania umowy przez wykonawcę na dostarczenie sprzętu laboratoryjnego;
- w zakresie projektu AIFCP. Szkolenia zostały zrealizowane w mniejszej kwocie niż pierwotnie szacowano oraz nie odbył się wyjazd do Stanów Zjednoczonych.

²² Tj. opóźnienia w realizacji zadań.

²³ Tj. nadmiaru posiadanych środków.

²⁴ Blokad dokonano w dniach 8 grudnia 2022 r., (127,5 tys. zł), 23 grudnia 2022 r., (dwie blokady 594,2 tys. zł i 1507,4 tys. zł) 28 grudnia 2022 r. (305,6 tys. zł), 29 grudnia 2022 r. (trzy blokady 1781,0 tys. zł, 310,5 tys. zł i 180,0 tys. zł) i 30 grudnia 2022 r. (cztery blokady: 156,3 tys. zł, 116,0 tys. zł, 669,0 tys. zł i 30 035,2 tys. zł).

²⁵ W dniu wydania decyzji o blokowaniu.

Ponadto planowano spotkania projektowe i związane z nimi usługi hotelowe oraz restauracyjne zostały zrealizowane w mniejszym zakresie;

- w zakresie projektu ECK. Oszczędności powstały w związku ze zrealizowaniem wydatków bieżących w mniejszej wysokości niż pierwotnie planowano. W podróżach służbowych wzięła mniejsza liczba osób niż pierwotnie zakładano oraz poniesiono niższe koszty transportu niż planowano;
- zakupu środków na zakup sprzętu informatycznego oraz oprogramowania w ramach informatyki śledczej. Niewykorzystane środki w ramach wyżej wymienionych wydatków powstały w wyniku rozstrzygnięcia przetargów w kwotach niższych niż pierwotnie planowano;
- środków na podwyżkę wynagrodzeń. Oszczędności powstały na pochodnych od wynagrodzeń w wyniku przekroczenia limitu składek na ZUS.

(akta kontroli str. 15-27, 32-45, 54-94, 36-39)

W 2022 r. UOKiK realizował wydatki w kwocie 12 969,0 tys. zł, których nie wydatkowano do końca grudnia 2021 r. i zgodnie z wykazem zawartym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego²⁶ zostały przesunięte do realizacji w 2022 r.

Z kwoty 12 969,0 tys. zł wydatkowano kwotę 12 938,4 tys. zł, co stanowiło 99,8% wydatków niewygasających, pozostałą kwotę (30,6 tys. zł) zwrócono w ustawowym terminie (tj. do 30 listopada 2022 r.) do Ministerstwa Finansów.

Na podstawie art. 181 ust. 3 *ufp* Prezes UOKiK jako dysponent części 53-UOKiK w dniu 3 grudnia 2021 r. skierował do Ministra Finansów wnioski o przeniesienie wydatków 2021 r. do wykorzystania w roku 2022 (do 30 listopada) dotyczących 13 zadań (zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z 21 grudnia 2021 r., Dz.U. poz. 2407) w łącznej kwocie 12 969,0 tys. zł, w tym 7 930,4 tys. zł – dotyczyło wydatków majątkowych i 5 038,6 tys. zł wydatków bieżących.

(akta kontroli str. 15, 44-45)

Przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) w 2022 r. w UOKiK wyniosło 563 osoby i było wyższe o 5,2% od przeciętnego zatrudnienia w 2021 r. (535 osób).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2022 r. wyniosło 11 299,7 zł i w porównaniu z 2021 r. było wyższe o 1 395,1, zł, tj. o 14,1% (9 904,7 zł).

Według wyjaśnień²⁷ wzrost przeciętnego zatrudnienia w 2022 r. i zwiększenie wydatków na wynagrodzenia w stosunku do 2021 r. wynikał z:

- zwiększenia zatrudnienia o pracowników realizujących nowe zadania wynikające ustawy z dnia 9 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw²⁸,
- wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2022 r. (środki zabezpieczone w ustawie budżetowej na 2022 r., wynagrodzenia osobowe 39 tys. zł),
- zwiększenia liczby urzędników o osoby mianowane w grudniu 2022 r. i w związku z tym zwiększona została kwota na dodatki służby cywilnej z tego tytułu²⁹,

²⁶ Dz. U. poz. 2407.

²⁷ Wyjaśnienia Głównej Księgowej UOKiK z dnia 16 marca 2023 r., znak BF-3.0910.1.2023.

²⁸ (Dz. U. z 2021 poz. 2427), środki zabezpieczone w ustawie budżetowej na 2022 r. (trzy etaty, wynagrodzenia osobowe 255 000 zł).

²⁹ Rezerwa celowa MF/FG4.4143.3.227.2022.MF.4523; na dodatek służby cywilnej 1 910 zł.

- zwiększenia zatrudnienia i podwyżki wynagrodzeń pracowników ECK, zgodnie z podpisaną umową grantu na lata 2022-2023³⁰,
- utrzymania wykwalifikowanej kadry w celu zapewnienia przez UOKiK realizacji zadań na odpowiednio wysokim poziomie (wynagrodzenia musiały być adekwatne do obowiązujących stawek porównywalnych z innymi jednostkami administracji rządowej), na które zostały przyznane dodatkowe środki na wynagrodzenia w postaci dodatków zadaniowych (ustawa budżetowa; wynagrodzenia osobowe 1 685 000 zł) oraz na podwyżki wynagrodzeń³¹,
- uzupełnienia braków kadrowych w ramach posiadanych wakatów – 24 etaty,
- otrzymania środków przeznaczonych na sfinansowanie wynagrodzeń dodatków zadaniowych dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu *Sztuczna inteligencja dla wzmocnienia ochrony konsumentów* (rezerwa celowa³²).

Badanie wynagrodzeń ogółem (bez pochodnych) wykazało, że wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym, w 2022 r. wydatki te wyniosły 76 341 tys. zł i w stosunku do 2021 r. wzrosły o 12 753,0 tys. zł (tj. 20,1%).

(akta kontroli str. 31, 190-191)

Zobowiązania budżetu państwa w części 53-UOKiK na koniec 2022 r. wyniosły 6 469,2 tys. zł (w całości niewymagalne), były wyższe od zobowiązań na koniec 2021 r. (5 472,7 tys. zł) o 996,5 tys. zł, tj. 15,4%. Główną pozycję stanowiły zobowiązania na dodatkowe wynagrodzenie roczne (4 388,5 tys. zł) i składki na ubezpieczenie społeczne (754,4 tys. zł). W 2022 r. Urząd nie miał zobowiązań przeterminowanych.

(akta kontroli str. 10, 14-27, 32-35)

W 2022 r. w części 53-UOKiK wydatkowano kwotę 377,8 tys. zł na energię elektryczną (wzrost o 70,7 tys. zł, tj. 22,8% więcej niż w 2021 r., gdy wydatkowano 307,1,0 tys. zł).

Zgodnie z art. 37 ust. 1 *ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej*³³ kierownicy jednostek sektora finansów publicznych od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. podejmują działania w celu realizacji obowiązkowego zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy, w danym okresie w wymiarze określonym w ust. 2 ww. ustawy.

Analiza faktur VAT wystawionych z tytułu dystrybucji energii elektrycznej przez Stoen Operator sp. z o.o., dotyczących punktu poboru energii o numerze kończącym się cyframi 3842 (po zmianie 5940), za 12 miesięcy roku 2022, wykazała, że wykorzystanie mocy umownej określonej w przedmiotowym punkcie poboru (323 kW) pozostało w 2022 r. na poziomie wahającym się pomiędzy 8% wykorzystania mocy umownej (w miesiącach: listopadzie i grudniu) a 12,4% (w miesiącu lipcu).

Analiza faktur VAT wystawionych z tytułu dystrybucji energii elektrycznej przez Stoen Operator sp. z o.o., dotyczących punktu poboru energii o numerze kończącym się cyframi 2180 (po zmianie 3694), za 12 miesięcy roku 2022, wykazała, że opłaty

³⁰ Rezerwa celowa MF/IP11.4143.3.42.2022.MF.INNE.2766, na wynagrodzenia osobowe 90 886 zł, zwiększenie zatrudnienia o jeden etat.

³¹ Rezerwa celowa MF/FG4.4143.3.173.2022.MF.2681, 3 581 000 zł na wynagrodzenia osobowe.

³² Decyzja MF/IP11.4143.3.65.2022 MF – 200 tys. zł – wynagrodzenia osobowe.

³³ Dz. U. z 2023 r. poz. 269, ze zm.

w pozycji *energia bierna pojemnościowa* w miesiącach styczeń-listopad³⁴ zawierały się w przedziale od 4 035zł (sierpień) – 4 617zł (styczeń) i stanowiły około 50% opłat z tytułu usług dystrybucji energii elektrycznej w tym punkcie poboru.

W wyjaśnieniach³⁵ wskazano, że w związku z wejściem w życie *ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej* Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przyjął szereg rozwiązań obejmujących m.in.: ograniczenie ilości włączanego oświetlenia w częściach wspólnych wewnątrz budynku, wymianę części żarówek na energooszczędne, zamontowanie czasowych wyłączników prądu, wyłączanie przez pracowników ochrony oświetlenia w częściach wspólnych budynku po zakończeniu pracy Urzędu, ograniczenie zużycia energii generowanego przez grzejniki elektryczne oraz klimatyzatory, wygaszanie monitorów po 10 minutach nieaktywności czy przechodzenie komputerów w tryb hibernacji po 20 minutach nieaktywności.

Ponadto w wyjaśnieniach³⁶ wskazano, że wybuch pandemii w marcu 2020 r. spowodował konieczność wyłączenia z użytkowania Centrum Konferencyjno-Szkoleniowego oraz wysłania na pracę zdalną większości pracowników Urzędu. Ponadto miesiąc później, w związku z odebraniem części powierzchni na parterze budynku, przejęto od Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego dwa punkty poboru energii kończące się cyframi 2179 i 2180 (po zmianie 3687 i 3694). Powyższe utrudniało oszacowanie realnego zapotrzebowania na energię elektryczną w budynku centrali Urzędu i właściwe skorelowanie z zamówionymi mocami umownymi na poszczególnych punktach poboru energii. W latach 2021-2022 nastąpił w Urzędzie wzrost zatrudnienia, ponadto w 2022 roku większość pracowników powróciła do pracy do budynku Urzędu po świadczeniu pracy zdalnej. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę prawie pełne obłożenie budynku, 2022 rok był miarodajny w stopniu pozwalającym na przeprowadzenie analizy na podstawie której dniu 29 grudnia 2022 r. złożono wnioski o obniżenie mocy umownej do firmy Stoen Operator sp. z o.o. dla wszystkich pięciu punktów poboru energii znajdujących się w budynku centrali Urzędu. W dniu 10 marca 2023 r. otrzymano projekt aneksu zmniejszającego moce umowne, który jest obecnie procedowany w Urzędzie.

W wyjaśnieniach dodano, że w celu ograniczenia opłat za energię bierną pojemnościową w punkcie poboru energii kończącym się cyframi 2180 (po zmianie 3694), w grudniu 2022 r. zamontowano kompensator aktywny SVG 030, dzięki czemu w styczniu 2023 r. opłaty za energię bierną pojemnościową zostały zniwelowane do 0 zł.

(akta kontroli str. 95-182)

Prezes UOKiK sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej, stosownie do postanowień art. 175 *ufp*. W Urzędzie dla potrzeb dysponenta części przygotowywane były m.in. zbiorcze sprawozdania kwartalne z wykonania dochodów, sprawozdania na podstawie danych objętych rejestrem kar pieniężnych, jak również analizy wykonania budżetu w obszarze wydatków oraz budżetu zadaniowego. Kontroli poddana była prawidłowość wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz adekwatności kwoty wykorzystanej dotacji do stopnia realizacji zadań przewidzianych do finansowania. Organizacje pozarządowe realizujące projekty finansowane dotacjami przesyłały

³⁴ W grudniu opłata ta wynosiła 2 892 zł.

³⁵ Wyjaśnienia Dyrektora Biura Administracyjnego UOKiK z dnia 13 marca 2013 r.

³⁶ Wyjaśnienia j.w.

częściowe i końcowe sprawozdania z wykonania zadań. Działania nadzorcze prowadzone były także wobec komórek merytorycznych odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań/podzadań/działań w ramach wykonania budżetu państwa w układzie zadaniowym.

(akta kontroli str. 183-188, 32-45)

Prezes UOKiK realizował jedno zadanie w ramach funkcji 6 *Polityka gospodarcza kraju* (zadanie 6.5.W *Ochrona konkurencji i konsumentów*).

W 2022 r. w UOKiK obowiązywała procedura monitorowania mierników w zakresie budżetu dysponenta części 53-Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów³⁷.

Celem zadania 6.5.W *Ochrona konkurencji i konsumentów* było podnoszenie dobrobytu konsumentów poprzez ochronę oraz tworzenie warunków dla funkcjonowania konkurencji, a miernikiem – *odsetek skutecznych interwencji Prezesa UOKiK w zakresie usuwania naruszeń przepisów ochrony konkurencji i konsumentów*. Jego wartość obliczona była jako stosunek liczby decyzji utrzymanych w mocy przez sądy do liczby decyzji będących w danym roku przedmiotem rozpoznania, w następstwie wniesionych środków zaskarżenia. W 2022 r. założono osiągnięcie wartości miernika na poziomie 96%, a zrealizowano 98% (tj. 102,1% wartości planowanej). Oznaczało to, że zdecydowana większość decyzji wydanych przez Prezesa UOKiK w zakresie stwierdzenia praktyk jest utrzymywana w mocy. Według planu po zmianach 127 327,5 tys. zł., wykonanie 125 544,9 tys. zł.

Celem podzadania 6.5.1 *Ochrona konkurencji* była ochrona konkurencji umożliwiająca przedsiębiorcom działanie i rozwój w optymalnych warunkach rynkowych, a miernikiem – *skuteczność działań Prezesa UOKiK w sprawach antymonopolowych, w których zaskarżono wydaną przez niego decyzję*. Jego wartość obliczona była jako stosunek liczby decyzji, które w zakresie rozstrzygnięcia zostały utrzymane przez sądy, do liczby decyzji antymonopolowych podlegających rozpoznaniu przez sądy w danym okresie. Założono osiągnięcie wartości miernika na poziomie 75%, a zrealizowano 77% (tj. 102,7% wartości planowanej). Według planu po zmianach 55 398,3 tys. zł, wykonanie 54 741,7 tys. zł (tj. 98,8% planu po zmianach). Na realizację podzadania 6.5.2 *Ochrona konkurencji i nadzór rynku* zaplanowano (po zmianach) 63 021,9 tys. zł, natomiast wydano 62 089,1 tys. zł, tj. 98,5% planu po zmianach. W podzadaniu 6.5.2.W *Ochrona konsumentów i nadzór rynku*, celem było zapewnienie konsumentom prawa wyboru produktów odpowiedniej jakości, dbałości o ich bezpieczeństwo oraz poszanowanie ich praw przez przedsiębiorców. Miernik określony został, jako *liczba podjętych działań w celu zapewnienia skutecznej ochrony konsumentów*. Założono osiągnięcie wartości miernika na poziomie 7 883 działania, a zrealizowano 6 619 (tj. 84% zaplanowanej wielkości).

Na realizację podzadania 6.5.3 zaplanowano (po zmianach) 8 907,3 tys. zł, wykonanie 8 714,1 tys. zł (tj. 97,8% planu po zmianach). Celem podzadania 6.5.3 *Pomoc publiczna* były działania na rzecz wykluczenia pomocy mającej niekorzystny wpływ na konkurencję. Założono osiągnięcie wartości miernika na poziomie 100%, a zrealizowano 107%. Miernik określony został jako *średni stopień realizacji działań na rzecz wykluczenia pomocy mającej niekorzystny wpływ na*

³⁷ Zarządzenie Prezesa UOKiK z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie zasad obliczania wartości wykonania mierników wykorzystywanych na potrzeby budżetu zadaniowego w roku 2021.

konkurencję. Miernik ten stanowił średnią arytmetyczną mierników cząstkowych odnoszących się do poszczególnych działań, w tym:

- stopnia realizacji obowiązków w zakresie sporządzania raportów na temat pomocy publicznej udzielanej w Polsce,
- liczby wydanych opinii o planowanej pomocy publicznej w stosunku do liczby wniosków o wydanie opinii,
- liczby dokonanych notyfikacji (zgłoszeń do Komisji Europejskiej) w stosunku do liczby wniosków o dokonanie notyfikacji podlegających takiej notyfikacji.

(akta kontroli str. 28-29)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

W wyniku kontroli zrealizowanych wydatków budżetu państwa nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Zostały one poniesione zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w *ufp* i zgodnie z obowiązującym prawem.

Rzeczowe efekty, uzyskane w wyniku realizacji zadania finansowanego ze środków publicznych, zostały osiągnięte. Prezes UOKiK w pełni zrealizował zadanie w ramach funkcji 6 *Polityka gospodarcza kraju* (zadanie 6.5.W *Ochrona konkurencji i konsumentów*). Było to efektem wyższej od zakładanej realizacji wszystkich podzadań: 6.5.1 *Ochrona konkurencji*, 6.5.2.W *Ochrona konsumentów i nadzór rynku* oraz 6.5.3 *Pomoc publiczna*.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 53-UOKiK:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem 2021 r. (Rb-28 NW),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 13-30)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie³⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, dnia 14 kwietnia 2023 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Małgorzata Motylow

/ - /

.....
podpis

³⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.